

Rangaistuksen tuomitseminen vanhentuneesta rikoksesta

ASIAN VIREILLETULO

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 3 §:n 3 momentin mukaan oikeuskansleri tarkastaa rangaistustuomiot, joita koskevia ilmoituksia erikseen säädetyin tavoin lähetetään oikeuskanslerinvirastoon.

Mainitussa tarkastuksessa havaittiin, että Länsi-Uudenmaan kärjäoikeus oli 14.2.2020 asiassa dnro R 19/3225 antamallaan tuomiolla nro 20/106627 tuominnut vastaajan rangaistukseen muun ohella 3.10.2017 tehdystä ampuma-aserikkomuksesta, jota koskeva haaste oli annettu hänelle tiedoksi vasta syyteoikeuden vanhennuttua 7.11.2019.

SELVITYS

Asiassa kärjäoikeuden puheenjohtajana toimineen kärjätuomarin 21.8.2020 päivätyn selvityksen mukaan asiassa on käynyt valitettava virhe, kun häneltä on jäänyt huomaamatta, että syyteoikeus ampuma-aserikkomuksesta oli vanhentunut. Kärjätuomari on selvityksessään tuonut lisäksi ilmi, ettei ampuma-aserikkomuksen syyksi lukemisella ole juuri ollut vaikutusta tuomittuun rangaistukseen.

Laamannin 28.8.2020 antaman lausunnon mukaan tapahtuneeseen on osaltaan vaikuttanut se, että käräjäoikeuteen 2.9.2019 saapunut asia oli jaettu käräjätuomarin käsiteltäväksi vasta 3.10.2019, jolloin syyteoikeus on jo ollut vanhentunut. Tässä on käräjäoikeudessa tapahtunut virhe. Laamannin mukaan tapahtuneeseen ei ole voinut olla vaikuttamatta, että käräjäoikeudessa oli 1.9.2019 otettu käyttöön uusi lainkäyttöorganisaatio ja että uuden osastojaon käyttöönotto ja uusien osastojen aloittaminen aiheutti syyskuussa 2019 toimintojen tyhjäkäyntiä, joka osaltaan viivästytti uusien asioiden jakoa käsittelijöille. Tapahtunut on laamannin mukaan käyty käräjäoikeudessa läpi, jotta vastaavilta virheiltä pystytään välttymään.

TUOMION PURKU

Korkein oikeus on apulaisoikeuskanslerin hakemuksesta 18.5.2021 antamallaan päätöksellä nro 740 (dnro H2021/17) purkanut käräjäoikeuden mainitun tuomion siltä osin kuin siinä vastaajan syyksi oli luettu ampuma-aserikkomus hänelle tuomittu yhteinen vankeusrangaistus. Syyte kyseisen teon osalta hylättiin vanhentuneena ja vastaaja tuomittiin käräjäoikeuden syyksi lukemasta teosta 7 kuukauden 20 päivän vankeusrangaistukseen, jonka sijasta tuomittiin yhdyskuntapalvelua 230 tuntia.

RATKAISU

Sovellettavat säännökset

Rikoslain 8 luvun 1 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaan syyteoikeus vanhentuu, jollei syytettä ole nostettu kahdessa vuodessa, jos ankarin rangaistus on enintään vuosi vankeutta, sakkoa tai rikesakko. Ampuma-aselain 103 §:n mukaan ampuma-aserikkomuksesta tuomitaan sakkoa. Rikoslain 8 luvun 3 §:n 1 momentin mukaan syyte katsotaan vanhentumisajan kulumisen katkaisevalla tavalla nostetuksi, kun syytettävälle on laillisesti annettu haaste tiedoksi.

Tuomioistuinlain 9 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan tuomarin on virkatoimissaan oltava tunnollinen ja huolellinen.

Arviointi

Käräjätuomari on selvityksessään myöntänyt syyteoikeuden olleen vanhentunut ampuma-aserikkomuksen osalta ja jättäneensä kiinnittämättä huomiota tähän seikkaan. Koska syyteoikeus kyseisestä rikoksesta oli vanhentunut, ei vastaajaa olisi saanut tuomiota teosta rangaistukseen. Käräjätuomari on menetellyt huolimattomasti tuomitessaan vastaajan vanhentuneesta teosta.

Rangaistuksen tuomitseminen rikoksesta, josta rangaistusta ei lain mukaan voi enää seurata, on omiaan heikentämään luottamusta lainkäyttötoiminnan asianmukaisuuteen ja vaarantaa merkittävästi vastaajan oikeusturvaa. Virhe on lähtökohtaisesti luonteeltaan vakava ja sijoittuu tuomarin tehtävien ydinalueelle eli lainkäyttöratkaisun tekemiseen.

Mainitunlainen virhe saattaa edellä kerrotun vakavuutensa vuoksi tulla arvioitavaksi rikoslain 40 luvun 10 §:ssä tarkoitettuna tuottamuksellisena virkavelvollisuuden rikkomisena. Rikosvastuu edellyttää mainitun pykälän mukaan kuitenkin, että teko ei sen haitallisuus ja vahingollisuus ja muut tekoon liittyvät seikat huomioon ottaen ole kokonaisuutena arvostellen vähäinen. Tapauksissa, joissa kyseisenlaisesta virheestä ei ole aiheutunut vastaajalle haitallisia täytäntöönpanoseuraamuksia eikä tuomarin menettelyyn ole liittynyt sen moitittavuutta lisääviä seikkoja, kuten esimerkiksi syyteoikeuden vanhentumista tuomarin oman laiminlyönnin seurauksena, on tuomarin menettelyä pidetty oikeuskanslerin ratkaisukäytännössä tuottamuksellisen virkavelvollisuuden rikkomisen tunnusmerkistössä tarkoitettuihin tavoin vähäisenä.

Käräjäoikeus oli asiassa tuominnut vastaajan hänelle syyksi luetun toisen rikoksen ohella ampuma-aserikkomuksesta yhteiseen kahdeksan kuukauden vankeusrangaistukseen, jonka sijasta oli tuomittu yhdyskuntapalvelua 240 tuntia. Vastaaja oli aloittanut yhdyskuntapalvelun suorittamisen, mutta sen toimeenpano oli keskeytetty määräaikaikaisesti koronavirusepidemiasta aiheutuneiden syiden vuoksi. Vastaaja on suorittanut tähän mennessä yhdyskuntapalvelua 163 tuntia. Korkeimman oikeuden purettua tuomion osittain aleni suoritettava yhdyskuntapalvelu kymmenellä tunnilla. Virheestä ei käytettävissäni olevien tietojen mukaan näin ollen ole ehtinyt aiheutua vahinkoa asian vastaajalle.

Kun kärjätuomarin menettely edellä kerrotuilla perusteilla olisi rikosoikeudellisesti arvioituna tuottamuksellisen virkavelvollisuuden rikkomisen tunnusmerkistössä tarkoitettuihin tavoin vähäinen, ei hänen ole syytä epäillä syyllistyneen asiassa rikokseen. Kerrotun vuoksi hänen menettelyään on tutkittu vain laillisuusvalvonnallisesti toimituttamatta asiassa esitutkintaa. Pidän virhettä kuitenkin siinä määrin vakavana, että annan hänelle jäljempänä mainitun huomautuksen.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Kärjätuomari on menetellyt lainvastaisesti tuomitessaan vastaajan rangaistukseen syyteoikeudeltaan vanhentuneesta rikoksesta.

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 6 §:n 1 momentin mukaan, jos virkamies, julkisyhteisön työntekijä tai muu henkilö julkista tehtävää hoitaessaan on menetellyt lainvastaisesti tai jättänyt velvollisuutensa täyttämättä, oikeuskansleri voi antaa asianomaiselle huomautuksen vastaisen varalle, mikäli hän ei harkitse olevan tarvetta syytteen nostamiseen.

Annan mainitun lainkohdan nojalla kärjätuomarille huomautuksen hänen virheellisestä menettelystään.

Pyydän saattamaan ratkaisuni kärjätuomarin tietoon.

Lähetän päätökseni tiedoksi Helsingin hovioikeudelle.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Petri Martikainen

Oikeuskanslerinsihteeri

Henna-Riikka Välinen